

Barn som kan vokse opp

Forfatter: Ola Didrik Saugstad, Ola Didrik Saugstad, professor i barnesykdommer, UiO

bistandsminister Tom Vraalsen og tidligere Norad-direktør Per Grimstad en viktig kronikk i Aftenposten om norsk bistand. De spør om hvorfor debatten om hva vi skal bruke de 36,6 milliarder bistandskroner til, er stilnet. De svarer selv på spørsmålet, blant annet ved å undres om det skyldes «at de mange involverte har en personlig interesse av virksomheten?» eller at «det er blitt en plass hvor politikerne kan få gjort ting de ellers ikke ville hatt penger til, uten spørsmål? Og uten offentlig resultatvurdering».

Dette er egentlig ikke nye tanker. I en kronikk i Aftenposten 18. november 2016 beskrev professor Terje Tvedt hvordan norske politikere har pleiet kontakten med Clinton-dynastiet ved å pøse inn penger i Clinton-stiftelsen.

Mange av oss som er engasjerte i verdens høye mødre- og barnedødeligheten har undret oss over norske regjeringers noe ukritiske forhold til Clinton-stiftelsen og at Bill Gates synes å ha åpen adgang til Statsministerkontoret for å spasere ut med noen hundre millioner kroner. Det er kanskje på tide at vi får en detaljert og uavhengig rapport om hvilken effekt det norske engasjement har på reelt målbare virkninger, som barnedødeligheten?

FNs tusenårsmål fokuserte på høy barne- og mødredødelighet. Mellom 1990 og 2015 skulle barnedødeligheten under fem år reduseres med to tredeler og mødredødeligheten med 75 prosent. Selv om disse målene ikke ble nådd, var det stor fremgang. Tall fra 2013 viste at mødredødeligheten falt 45 prosent fra drøyt en halv million til 290.000 og barnedødeligheten falt fra 90 til 43 dødsfall per 1000 levende fødte, en reduksjon fra nesten 13 til seks millioner per år.

Med dagens hastighet i reduksjonen i barnedødelighet vil imidlertid 70 millioner barn under fem år mellom 2015 og 2030 dø av årsaker som kan forebygges. Noe må altså gjøres! I 2015 identifiserte verdens ledere 17 bærekraftige utviklingsmål (SDG). Frem til 2030 er ett mål at nyføddedødeligheten skal ned på tolv per tusen levende fødte, det vil si mer enn en halvving fra dagens nivå. For barn under fem år skal dødelighet ned til 25 per tusen. Dette er likevel fortsatt fire til seks ganger høyere enn dagens tall i Norge. Fattigdomsbekjempelse, inkludert utdanning, som verdenssamfunnet nå fokuserer på i sine nye målsettinger, kan være den beste og mest effektive måten å redusere barne- og mødredødeligheten på. Solberg-regjeringen er derfor inne på rett kurs når det fokuseres på dette, sammen med å gi jenter utdanning.

The image shows a newspaper page from Klassekampen. The main headline is "Barn som kan vokse opp" in large, bold letters. Above it, a sub-headline reads "Politikere må bruke bistandspolitikken til å redde mennesk". The page includes several columns of text, a photo of a person in a white uniform, and a quote: "Vi vet hvordan verdens barnedødelighet kan reduseres." The page also features a sidebar with the text "KRONIKK & DEBATT" and "Klassekampen".

[Vis avisside](#)

Vaksinekampanjer er bare en side ved dette, og kanskje slett ikke den viktigste. En grunn til at verden i 2015 ikke nådde tusenårsålet om å redusere barnedødeligheten var at det ikke ble fokusert nok på å redusere dødeligheten til nyfødte, som utgjør 40 prosent av dødeligheten til barn under fem år. Det må fokuseres på de tre viktigste dødsårsakene til at omtrent tre millioner nyfødte dør hvert år: For tidlig fødsel, oksygenmangel ved fødselen og infeksjoner. Mange land har vist at dette er mulig med enkle midler. Fra vår del av verden vet vi at spedbarnsdødeligheten falt til under 15 per tusen før høyteknologisk medisin ble introdusert.

Bare i Norge drives det flere prosjekter med formål å redusere mødre- og barnedødeligheten som er langt mer effektive enn de store vaksinekampanjene og som kan drives for en brøkdel av omkostningene. I et norsk prosjekt som drives av Norsahel i Mali med støtte fra [\[redacted\]](#) og Lærdals akuttmedisinske stiftelse, viser preliminnære resultater at dødeligheten rundt fødselen på en enkel måte kan reduseres med over 50 prosent. Dette er i tråd med et prosjekt jeg fikk være med på i regi av WHO for å analysere årsakene til det raske fallet i nyfødt dødeligheten i Chile i 1990 årene.

Vi identifiserte noen få enkle intervensjoner, som for eksempel bedre utdannet personale og innføringen av enkelt overvåkingsutstyr. Det viktigste var kanskje likevel at helsegapet mellom fattige og rike var blitt redusert.

UNICEFs rapport som ble publisert 28. juni bekrefter dette og er et godt eksempel på at man har kunnskaper om hvordan verdens barnedød kan reduseres på en effektiv og billig måte. UNICEF har gjort analyser i 51 fattige land og vist at fallet i dødeligheten blant barn under fem år var tre ganger raskere blant de fattigste i forhold til dem som var over fattigdomsgrensen. Prosjektet reddet 1,1 millioner barneliv per år, hvorav 940 000 var blant de fattige, for 3,9 dollar per barn.

De fattigste må identifiseres og nås med billige, men effektive tiltak som vaksiner, bedre ernæring, svangerskapskontroll, sikre fødsler og gjenoppliving av nyfødte. Helsevesenet på distriktsnivå må styrkes. Gapet mellom fattige og rike må reduseres.

Etter at verden i 2010 basert på norsk forskning bestemte at gjenoppliving av nyfødte best gjøres med vanlig luft, åpnet det opp for at man med enkle og billige hjelpemidler kan redde så mange som en halv million flere barn årlig.

Vi vet hvordan verdens barnedødelighet kan reduseres. For å få til dette, må politikerne samarbeide med fagfolk, og slutte å bruke bistandspolitikken til pleie for sine internasjonale forbindelser.

olasaugstad@hotmail.com

Vi vet hvordan verdens barnedødelighet kan reduseres.

© Klassekampen
Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.